Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2016-00569

POL-30 Kelhu Johanna(UM) 25.05.2016

Asia
Itäisen kumppanuuden ulkoministerikokous Brysselissä 23.5.2016; yhteenvetoraportti

Kokous
Itäisen kumppanuuden ulkoministerikokous 23.05.2016

Itäisen kumppanuuden (IK) vuosittaisessa ulkoministerikokouksessa korostuivat kumppanimaiden kannustaminen uudistusten jatkamiseen sekä kumppani- ja jäsenmaiden sitoutuneisuus yhteistyöhön. IK-maat toivovat EU:lta tuen uudistuksilleen jatkuvan. Assosiaatiosopimuksen solmineet Ukraina, Moldova ja Georgia katsovat, että kaikki IK:n toimintamuodot eivät enää sovellu kaikkien kuuden maan todellisuuteen, vaan eriyttämistä tarvitaan tässäkin. Ilmapiiri oli rakentava ja ehdotukset hyvinkin konkreettisia, kuten Roaming-maksujen harmonisointi ja IK-maiden liittyminen pankkien Sepa-järjestelmään.

Valmistelussa olevat Georgian ja Ukrainan viisumivapaudet saivat tukea. Armenia esitti toiveensa viisumidialogin avaamisesta. Azerbaidzhan odottaa EU:lta vastausta ehdotukseensa strategisesta kumppanuudesta. Valko-Venäjä toivoo kumppanuus- ja yhteistyösopimusneuvottelujen avaamista EU:n kanssa.

Suomi katsoi, että Riian huippukokouksen jälkeen on sekä edistytty että otettu taka-askelia uudistuksissa. IK:n onnistuminen riippuu uudistuksista ja niihin liittyvästä omistajuudesta. Teot reformeissa ratkaisevat, eivät sanat. Reformeja tehdään kansalaisten hyväksi. Kaikilla kuudella kumppanilla on intressinsä ja ne kaikki on pidettävä toiminnassa mukana jakamassa kokemuksiaan. Monien muiden tavoin Suomi korosti nuorisolle luotavia mahdollisuuksia ja sitä kautta myös julkisen sektorin toiminnan parantamista. Suomi kertoi myönteisistä kokemuksistaan järjestäessään siviilikriisinhallintakoulutusta IK-maiden viranomaisille. Suomi myös toisti tukensa Ukrainan ja Georgian viisumivapauksille.

Kokouksella valmisteltiin joka toinen vuosi järjestettävää IK-huippukokousta, joka pidetään yleensä silloisessa EU-puheenjohtajamaassa. Vuoden 2017 huippukokous pidettäneen poikkeuksellisesti Brysselissä (Iso-Britannian tai Maltan pj-kausilla.)

Itäisen kumppanuuden (IK) vuosittaisessa ulkoministerikokouksessa korostuivat kumppanimaiden kannustaminen uudistusten jatkamiseen sekä kumppani- ja jäsenmaiden sitoutuneisuus yhteistyöhön. Itäinen kumppanuus kattaa Euroopan naapuruuspolitiikan (ENP) itäisen puolen. Kokoukseen osallistuvat kaikki EU-jäsenmaat sekä kumppanimaat eli Armenia, Azerbaidzhan, Georgia, Moldova, Ukraina ja Valko-Venäjä. Suomea edusti valtiosihteeri Samuli Virtanen.

Kokouksella valmisteltiin joka toinen vuosi järjestettävää IK-huippukokousta, joka pidetään yleensä silloisessa EU-puheenjohtajamaassa. Vuoden 2017 huippukokous pidettäneen poikkeuksellisesti Brysselissä (Iso-Britannian tai Maltan pj-kausilla.) Kokous pohjautui edellisen, Riiassa toukokuussa 2015 pidetyn huippukokouksen julkilausuman toimeenpanon tarkasteluun.

Kumppanimaat toivovat EU:lta tuen uudistuksilleen jatkuvan itäisen kumppanuuden tärkeimpänä tehtävä. Uudistuksista keskeisiä ovat mm. julkisen hallinnon nykyaikaistaminen, oikeussektorin riippumattomuus ja korruptionvastaiset toimet. Uudistuksia on toteuttanut nopeiten Georgia, mutta kaikissa maissa on ongelmia niiden toimeenpanossa. Assosiaatiosopimuksen solmineet Ukraina, Moldova ja Georgia katsovat, että kaikki IK:n toimintamuodot eivät enää sovellu kaikkien kuuden maan todellisuuteen, vaan erilaisia malleja tarvitaan tähänkin.

Kokouksen ilmapiiri oli rakentava ja ehdotukset hyvinkin konkreettisia. Esimerkkeinä konkreettisimmasta päästä ehdotuksia esitettiin Roaming-maksujen harmonisointia ja IK-maiden liittymistä pankkien Sepa-järjestelmään. Opiskelija- ja nuorisovaihtoa haluttiin lisätä edelleen.

Valmistelussa olevat Georgian ja Ukrainan viisumivapaudet saivat tukea. Komissio on esittänyt neuvostolle Georgian ja Ukrainan siirtämiseksi viisumivapaiden maiden joukkoon näiden toimeenpantua tähän vaaditut edellytykset. Armenia esitti toiveensa vastaavan viisumidialogin avaamisesta.

Uusista mahdollisista sopimusjärjestelyistä Azerbaidzhan odottaa EU:lta vastausta ehdotukseensa strategisesta kumppanuudesta. Valko-Venäjä toivoo kumppanuus- ja yhteistyösopimusneuvottelujen avaamista EU:n kanssa seuraavaan huippukokoukseen mennessä. Georgian, Moldovan ja Ukrainan aikaisempi tavoite EU-jäsenyysperspektiivistä ei ole ajankohtainen IK-keskusteluissa.

Kahdenvälisten sopimusten ja ohjelmien rinnalla itäisen kumppanuuden (IK) tehokkuus politiikkakehyksenä nojaa monenkeskiseen toimintaan, joka edistää paitsi kokemusten vaihtoa, myös luottamuksen rakentamista. Tätä halutaan vahvistaa. Myös liikenteen ja energian aloilla IK:n arvo on alueellisessa yhteistyössä. Alueellinen yhteistyö voi palvella myös alueen turvallisuuden parantamisessa esimerkiksi radikalisoitumisen ja terrorismin vastaisessa työssä.

Kokouksessa painotettiin, että uudistusten toimeenpano tuo kumppanimaiden kansalaisille kaivattuja hyötyjä. Ennen seuraavaa huippukokousta tulee arvioida nykyisen IK-arkkitehtuurin tehokkuus. Viestintään EU:n politiikasta tulee kiinnittää huomiota.

Kokouksessa todettiin, että Riian huippukokouksessa määritettyjä neljää prioriteettia jatketaan;
1) Instituutioiden vahvistamisen ja hyvän hallinnon kehittämisen osalta on tärkeää palauttaa kansalaisten usko instituutioihin.

2) Liikkuvuuden osalta Moldova on saanut viisumivapauden 2014 ja komissio on keväällä 2016 antanut ehdotuksensa Ukrainan ja Georgian viisumivapaudeksi. Laajemminkin panostetaan koulutukseen ja nuorisoon mm. Erasmus+ ja Horizon 2020 -ohjelmien puitteissa.

3) Talouden osalta ("*market opportunities*") painotettiin assosiaatiosopimukseen sisältyvien vapaakauppaosioiden (*Deep and Comprehensive Free Trade Area, DCFTA*) toimeenpanoa ja pk-yritysten tukeen suunnattavia resursseja.

4) Yhteyksiä käsittelevässä "*Interconnection*"- teemassa sekä liikenne- että energiaverkkojen ja energiatehokkuuden osalta tulokset vaativat lisää yhteistyötä EBRD:n ja EIB:n kanssa.

Suomi katsoi puheenvuorossaan, että Riian huippukokouksen jälkeen on sekä edistytty että otettu taka-askelia uudistuksissa. IK:n onnistuminen riippuu uudistuksista ja niihin liittyvästä omistajuudesta. Teot reformeissa ratkaisevat, eivät sanat. Reformeja tehdään kansalaisten hyväksi. Kaikilla kuudella kumppanilla on intressinsä ja ne kaikki on pidettävä toiminnassa mukana, mm. jakamassa kokemuksiaan. Monien muiden tavoin Suomi korosti nuorisolle luotavia mahdollisuuksia ja sitä kautta myös julkisen sektorin uudistamista. Suomi kertoi myönteisistä kokemuksistaan järjestäessään helmikuussa siviilikriisinhallintakoulutusta IK-maiden viranomaisille. Suomi myös toisti tukensa Ukrainan ja Georgian viisumivapauksille sekä muiden kumppanimaiden kansalaisten matkustusmahdollisuuksien helpottamiselle.

Suomen edustajat

Valtiosihteeri Samuli Virtanen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	itäinen kumppanuus, YUTP
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	OM, PLM, SM, TEM, TPK, VNK